

Københavns Kommune

Revisionsrapport - Regnskabsføring, forretningsgange og interne kontroller 2024

Økonomiforvaltningen
Att.: Adm. direktør Søren Hartmann Hede
Direktør Nicolai Kragh Petersen
Københavns Rådhus
1599 København V

Intern Revision

1	Formål, omfang m.v.	3
1.1	Revisionens formål	3
1.2	Revisionens omfang og afgrænsning	3
1.3	Revisionsarbejdets udførelse	4
2	Ledelsesresumé og konklusion	5
3	Observationer, risikovurderinger og anbefalinger	7
3.1	Nye bemærkninger og observationer 2024	7
3.2	Videreførte bemærkninger og observationer 2024	10
3.3	Lukkede bemærkninger og observationer i 2024	13
4	Udført arbejde	14
4.1	Væsentlige driftsprocesser på kreditorområdet i Kvantum	14
4.2	Hierarki og prokuragrænser ved godkendelse af bilag	16
4.3	Oprettelse af manuelle fakturaer/udbetalinger direkte i Kvantum	16
4.4	Administration af autorisationer til Kvantum	17
4.5	Kontrol af medarbejdere med særlige rettigheder i Kvantum	17
4.6	Den af KS udførte stikprøvekontrol	18
4.7	Bilagskontrol	18
5	Afslutning	20
6	Bilag - Formidling af risiko og væsentlighed m.v.	21

1 Formål, omfang m.v.

Som led i den løbende revision af Københavns Kommunes regnskab for 2024 har vi foretaget revision af kommunens regnskabsføring, forretningsgange og interne kontroller generelt samt for indkøbsområdet.

Rapporten skal ses i sammenhæng med revisionsrapporten "Revision af generelle IT-kontroller 2024", hvor forhold relateret til de generelle IT-kontroller er opsummeret.

1.1 Revisionens formål

Revision af kommunens forretningsgange og interne kontroller er en del af den lovpligtige revision og indgår i grundlaget for vores påtegning af Københavns Kommunes årsregnskab. Revisionens formål er at undersøge, om området administreres betryggende og i overensstemmelse med borgerrepræsentationens beslutninger, gældende love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis, endvidere at foretage en kritisk gennemgang af forretningsgange og de kontroller, der er etableret på området.

Det bedste værn mod uregelmæssigheder er hensigtsmæssige forretningsgange og gode interne kontroller, hvorfor vores revision i vidt omfang har baseret sig på efterprøvelse af forretningsgange og interne kontroller, men ikke undersøgelser specielt med henblik på opdagelse af uregelmæssigheder.

Det påhviler ledelsen at tilrettelægge kontrolsystemer og forretningsgange, der er betryggende efter forvaltningens forhold, og det påhviler revisor at gennemgå disse forretningsgange og interne kontroller, som et led i revisionen af årsregnskabet.

1.2 Revisionens omfang og afgrænsning

Omfanget af vores arbejde fastlægges ud fra vores samlede vurdering af væsentlighed og risiko for væsentlig fejl.

Det er ledelsens ansvar at tilrettelægge niveauet for hensigtsmæssige og betryggende interne kontroller i overensstemmelse med kommunens kasse- og regnskabsregulativ m.v.

Revisionen er baseret på en forventning om, at der er tilrettelagt et velfungerende internt kontrolsystem og en pålidelig bogføring. Dette indebærer, at det overordnede kontrolmiljø og de organisatoriske rammer understøtter et velfungerende ledelses- og kontrolsystem, og at der på de enkelte aktivitetsområder er beskrevet og implementeret interne kontroller, som reducerer risikoen for væsentlige fejl til et acceptabelt niveau.

Ud fra ovenstående har vi tilrettelagt vores løbende revision af regnskabsføring, forretningsgange og interne kontroller 2024.

I forbindelse med revisionen tester vi de interne kontroller, i det omfang vi finder det nødvendigt for revisionen af årsregnskabet. Revisionen omfatter ikke en gennemgang af samtlige bilag og transaktioner, men udføres ved, at vi ved stikprøver indhenter dokumentation for eller på anden måde får bekræftet bogføringens rigtighed.

Vi skal gøre opmærksom på, at revisionen først anses for afsluttet, når vi har underskrevet erklæringen på årsregnskabet.

1.3 Revisionsarbejdets udførelse

Revisionen omfatter Intern Revisions bistand til EY i forbindelse med lovpligtig revision af forretningsgange og de tilrettelagte kontroller på økonomiområdet. Revisionen er udført på grundlag af godkendt revisionsplan for 2024 og er blandt andet gennemført ved besøg hos Koncernservice (KS) og centralenheder i forvaltningerne.

Ved revisionen har vi vurderet de processer, der er væsentlige for revisionen af kommunens årsrapport.

Revisionen har omfattet vurdering af kontrollernes:

- ▶ **Design** - og hvorvidt der på de konkrete aktiviteter er identificeret risici, som kan medføre tilsigtede eller utilsigtede fejl og mangler, og om der er udarbejdet hensigtsmæssige og betryggende forretningsgange og interne kontroller, der afdækker disse.
- ▶ **Implementering** - og om de udarbejdede retningslinjer og interne kontroller rent faktisk er implementeret i kommunen.
- ▶ **Effektivitet** - og hvorvidt kontrollerne har fungeret efter hensigten og har medvirket til at forebygge eller opdage tilsigtede og utilsigtede fejl og mangler på de konkrete aktiviteter i hele regnskabsåret. Dette omfatter alene kontroller, som vurderes særlig afgørende for at sikre mod væsentlige fejl i forbindelse med kommunens regnskabsaflæggelse.

2 Ledelsesresumé og konklusion

I forbindelse med den løbende revision af regnskabsføring, forretningsgange og interne kontroller for 2024 har vi identificeret de processer, der er væsentlige for revisionen, og vurderet design og implementering af forretningsgange og interne kontroller. Hvor det bidrager til vores revisionsoverbevisning samt forståelse af kontrolmiljøet på området, har vi testet kontrollernes design, implementering og effektivitet.

På baggrund af vores gennemgang er det vores vurdering, at der generelt er etableret et godt kontrolmiljø.

Den tilbagevendende analyse af funktionsadskillelseskonflikter i Kvantum har i 2024 afdækket, at der i forbindelse med revisionen identificeres en generisk konto med fuld adgang til SAP Kvantum-applikationen. Derudover er der konstateret flere SoD-konflikter samt enkelte brugere med udvidede SAP Basis-roller. Vi henstiller til, at forholdene omkring SOD og rettigheder bliver håndteret og mitigeret.

I lighed med de foregående år har vi i 2024 haft særligt fokus på fyldestgørende og tilstrækkelig dokumentation for de regnskabsmæssige registreringer.

En forudsætning for at god regnskabsskik er efterlevet, og at kontrolmiljøet vedrørende betalinger er effektivt, er, at rekvirenten vedlægger tilstrækkelig dokumentation så 2.-godkender har adgang til et fyldestgørende regnskabsmateriale. Manglende dokumentation øger også risikoen for, at besvigelser kan holdes skjult, hvis det ikke er muligt at påse, hvilke ydelser m.v. fakturaen reelt dækker.

På tværs af kommunen er der generelt sket et løft af kontrolmiljøet relateret til dankort og udlæg, idet der i forvaltningerne, med fejl på området, udføres en central bilagskontrol. Vi har foretaget en re-performance af forvaltningernes bilagskontrol.

Overordnet kan forvaltningernes bilagskontrol opsummeres således:

- ▶ KFF og BIF vurderes i al væsentlighed at efterleve kravene vedrørende fyldestgørende og tilstrækkelig dokumentation for de regnskabsmæssige registreringer for dankort og udlæg samt at de har etableret et tilstrækkeligt kontrolmiljø for området.
- ▶ ØKF, SUF og TMF har etableret en stikprøvevis bilagskontrol, og der konstateres få fejl i de udvalgte registreringer. Dette bekræfter vores re-performance af kontrollen.
- ▶ SOF og BUF har udført den stikprøvevise bilagskontrol i 2024. Kontrollen - og vores re-performance - viser flere fejl og mangler på de udvalgte stikprøver.

På baggrund af ovenstående vurderes det således, at fem af forvaltningerne forsat skal arbejde med registrerings- og kontrolprocedurer på området. Dette vurderes særlig væsentligt i BUF og SOF, som står for over 90 % af kommunens transaktioner på området.

Forvaltningerne har igangsat yderligere initiativer for at udbedre dette forhold, herunder har:

- ▶ BUF valgt at udskifte anvendelsen af Visa/DanKort til Eurocard, da der opleves en bedre bilagshåndtering i forvaltningen ved anvendelse af Eurocard.
- ▶ SOF, tester en app-løsning, som rulles ud i hele forvaltningen, da der opleves en bedre bilagshåndteringen ved brug af denne, ligesom der er iværksat løbende møder med de underliggende enheder for at forbedre processen og dokumentationen.

Ledelsen er bekendt med, at dette medfører en øget risiko for, at tilsigtede og utilsigtede fejl, mangler, herunder uregelmæssigheder eller besvigelser, kan opstå og forblive uopdagede.

De interne kontroller omkring bogføring og betalingsformidling er i al væsentlighed baseret på, at:

- ▶ særlige rettigheder og kritiske roller i udbetalingsystemer begrænses mest muligt, og at der ved tildeling af jobfunktions- og funktionsroller så vidt muligt, undgås konflikter med hensyn til funktionsadskillelse,
- ▶ kommunen har implementeret supplerende kontroller rettet mod medarbejdere med særlige rettigheder, kritiske roller og funktionsroller, der konflikter med hensyn til funktionsadskillelse, ændringer af betalingsoplysninger i stamdata m.v.,
- ▶ alle transaktioner gennemføres, som hovedregel, med to godkendere (4 øjnes-princip), idet betaling af eksterne fakturaer/indkøbsordre under 10.000 kr. gennemføres i henhold til kommunens forretningsgange, dog kun med én godkender, og
- ▶ der forinden betaling af leverandørfakturaer attesteres/varemodtages for, at varen er modtaget i rette mængde, kvalitet og pris.

Bogføring og betalingsformidling med kun én godkender medfører en iboende risiko for fejl i årsregnskabet, herunder fejl forårsaget af besvigelser. Risikoen relaterer sig primært til bevidste fejl, som sædvanligvis søges skjult eller sløret. Der er i tilknytning hertil etableret en kompenserende opdagende stikprøvevis kontrol af fakturaer/indkøbsordrer under 10.000 kr.

Endvidere er der helt overordnet etableret kompenserende opdagende kontroller, som mindsker risikoen for, at væsentlige fejl forbliver uopdagede. Der kan henføres til, at:

- ▶ der foretages løbende budget-/bevillingskontrol, herunder forbrugsovervågning, og
- ▶ balancekonti afstemmes løbende og er underlagt kontrol.

Vi skal gøre opmærksom på, at bemærkningerne alene har til formål at påpege de fra et revisionsmæssigt synspunkt foreliggende kontrolsvagheder. Vi skal understrege, at vi under vores revision ikke har konstateret konkrete forhold, der giver anledning til mistanke om tilsigtede eller utilsigtede uregelmæssigheder eller besvigelser som følge af ovenstående forhold.

Der henvises til afsnit 3 og 4 for uddybning af ovenstående og andre relevante forhold.

3 Observationer, risikovurderinger og anbefalinger

For nærmere beskrivelse af kategoriernes prioritet henvises til **Bilag 1 - Formidling af væsentlighed og risiko m.v.**

3.1 Nye bemærkninger og observationer 2024

Der er følgende nye kritiske eller væsentlige observationer i forbindelse med den udførte revision i 2024.

3.1.1 Observationer, der er rettet mod ØKF

Forvaltning	ØKF	Revisionsområde	Autorisation	Væsentlighedsniveau	Væsent-
Reference	3.1.1.1	Revisionsemne	Administration af autorisationer til Kvantum		
Observation	Der er foretaget analyse af SAP Basis-adgange. Baseret på SAP Basis-analyserne er der konstateret en KK-bruger samt en KMD-bruger i Kvantum, som har kritiske rettigheder til produktionsmiljøet, hvilket giver mulighed for omgåelse af kontrolmiljøet. Det er oplyst, at rollerne er givet på baggrund af et "arbejdsbetinget behov". Det er oplyst, at opgaveløsningen ikke sker gennem Firefighter- eller PIM-løsningen, der logger ændringer i produktionsmiljøer og giver mulighed for at overvåge medarbejdernes arbejde.				2024
Revisionsbemærkning	Da de kritiske rettigheder er tildelt ud fra et arbejdsbetinget behov, henstiller vi til, at der: <ul style="list-style-type: none"> ▶ foretages en dokumenteret risikovurdering af medarbejderens rettigheder, herunder i forhold til risikoen for besvigelser ▶ på baggrund af risikovurderingen foretages en ledelsesmæssig vurdering af, om der bør indføres kontroller til imødegåelse af de identificerede risici. 				

Forvaltning	ØKF	Revisionsområde	Autorisation	Væsentlighedsniveau	Væsent-
Reference	3.1.1.2	Revisionsemne	Administration af autorisationer til Kvantum		
Observation	Den tilbagevendende analyse af funktionsadskillelseskonflikter (SoD-konflikter) i Kvantum har i 2024 afdækket, at der på tre områder er forekommet SoD-konflikter og der er i flere tilfælde potentielt sket overtrædelse af konflikterne. For to af konflikterne er det samme bruger, der har været genstand for konflikten mens der for den sidste er flere brugere. Det vedrører nedenstående tre SoD-konflikter: <ul style="list-style-type: none"> ▶ F005 Maintain Bank Master Data & AP Payments ▶ P003 Process Vendor Invoices & AP Payments ▶ P060 Process Vendor Invoices & Release Blocked Invoices. 				2024
Revisionsbemærkning	Vi henstiller til, at arbejdet tilrettelægges således, at opgaverne kan løses uden at der forekommer SoD-konflikter.				

3.1.2 Observationer, der er rettet mod Forvaltningerne

Forvaltning	BUF og SOF	Revisionsområde	Bilagskontrol	Væsentlighedsniveau
Reference	3.1.2.1	Revisionsemne	Bilagskontrol	
Observation	<p>Vi har påset, at BUF og SOF i 2024 har etableret en central stikprøvevis bilagskontrol, der skal sikre fyldestgørende og tilstrækkelig dokumentation for registreringer og udbetalinger relateret til dankort og udlæg. Bilagskontrollen viser en lang række fejl, som forvaltningerne har rettet op på.</p> <p>De konstaterede fejl kan væsentligst henføres til manglende oplysning omkring formål og deltagere samt mangler i forhold til tilstrækkelig dokumentation for de foretagne indkøb. BUF og SOF står for over 90 % af kommunens dankort og tilhørende transaktioner.</p> <p>Vores udførte re-performance af kontrollen viser et tilsvarende billede.</p> <p>Vi vurderer, at etableringen af den centrale bilagskontrol er en væsentlig styrkelse af kontrolmiljøet, men grundet den høje fejlrate i den stikprøvevise kontrol, må der fortsat forventes et højt antal fejl og mangler i de løbende registreringer.</p> <p>BUF og SOF har yderligere igangsat flere tiltag som ligeledes skal medvirke til at forbedre de regnskabsmæssige registreringer blandt andet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ BUF valgt at udskifte anvendelsen af Visa/DanKort til Eurocard, da der opleves en bedre bilagshåndtering i forvaltningen ved anvendelse af Eurocard. ▶ SOF tester en app-løsning, som rulles ud i hele forvaltningen, da der opleves en bedre bilagshåndteringen ved brug af denne, ligesom der er iværksat løbende møder med de underliggende enheder for at forbedre processen og dokumentationen. 			 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024
Revisionsbemærkning	<p>Vi vurderer, at BUF og SOF har foretaget en væsentlig styrkelse af kontrolmiljøet ved indførelse af bilagskontrollen. Bilagskontrollen - og vores re-performance - viser dog fortsat flere fejl og mangler, som forvaltningerne løbende påtaler og berigtiger.</p> <p>Da kontrollen er stikprøvevis, må det forventes, at der fortsat er væsentlige fejl og mangler i den samlede population i de to forvaltninger, som er udfordret af en stor volumen i forhold til anvendelse af dankort.</p> <p>Revisionsbemærkningen ændres derfor i 2024 fra rød til gul.</p> <p>Vi henstiller til, at arbejdet med at sikre fyldestgørende og tilstrækkelig dokumentation for de regnskabsmæssige registreringer i forbindelse med anvendelse af dankort og udlæg fortsætter.</p>			

Forvaltning	ØKF, SUF og TMF	Revisionsområde	Bilagskontrol	Væsentlighedsniveau
Reference	3.1.2.2	Revisionsemne	Bilagskontrol	
Observation	<p>Vi har påset, at ØKF, SUF og TMF i 2024 har etableret en central bilagskontrol, der skal sikre fyldestgørende og tilstrækkelig dokumentation for registreringer og udbetalinger relateret til dankort og udlæg.</p> <p>Vores udførte re-performance af kontrollen viser i lighed med forvaltningernes kontrol, at der er få fejl og mangler i bilagshåndteringen, som væsentligst kan henføres til indkøb ved anvendelse af dankort og refusion af udlæg.</p>			 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024
Revisionsbemærkning	<p>Vi vurderer, at ØKF, SUF og TMF har foretaget en væsentlig styrkelse af kontrolmiljøet ved indførelse af bilagskontrollen.</p> <p>Revisionsbemærkningen ændres derfor i 2024 fra rød til grøn.</p> <p>Vi anbefaler, at arbejdet med at sikre fyldestgørende og tilstrækkelig dokumentation for de regnskabsmæssige registreringer i forbindelse med anvendelse af dankort og udlæg fortsætter indtil antallet af fejl og mangler indikerer, at den centrale kontrol enten kan nedjusteres eller afskaffes.</p>			

3.2 Videreførte bemærkninger og observationer 2024

3.2.1 Observationer, der er rettet mod ØKF

Forvaltning	ØKF	Revisionsområde	Brugeradministration Kvantum	Væsentlighedsniveau
Reference	3.2.1.1	Revisionsemne	Brugeradministration Kvantum (SAP Basis)	
Observation	<p>Observation for 2023</p> <p>Vi har foretaget analyse af SAP Basis-adgange. Baseret på SAP Basis-analyserne er der konstateret en række KMD-brugere i Kvantum, som har kritiske rettigheder til produktionsmiljøet, hvilket giver mulighed for omgåelse af kontrolmiljøet uden om PIM-løsningen. Forholdene medfører risiko for uautoriseret adgang og ændringer til systemer og data i Kvantum, det vil sige både tilsigtede og utilsigtede fejl. KS har oplyst, at man er opmærksom på forholdet, og at rollerrettelser vil ske løbende og forventes afsluttet i Q1 2024.</p> <p>De konkrete forhold relaterer sig til:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 30 KMD-brugere har adgang til at vedligeholde tabeller i produktionsmiljøet, hvoraf en enkelt KMD-bruger har eksekveret transaktionskoden, der giver adgangen inden for en 3-måneders periode. Det er oplyst, at det er aftalt med KMD, at der skal ske rettelser på deres roller, samt at det undersøges, om der er nogle af brugerne, der kan nedlægges og udelukkende tilgå Kvantum via Firefighter- eller PIM-løsningen. Rollerrettelser vil ske løbende og forventes afsluttet Q1 2024. ▶ 30 KMD-brugere har adgang til at vedligeholde RFC-forbindelser i produktionsmiljøet, hvoraf tre KMD-brugere har eksekveret transaktionskoden, der giver adgang inden for en 3-måneders periode. Det er oplyst, at det er aftalt med KMD, at der skal ske rettelser på deres roller, samt at det undersøges, om der er nogle af brugerne, der kan nedlægges og udelukkende tilgå Kvantum via Firefighter- eller PIM-løsningen. Rollerrettelser vil ske løbende og forventes afsluttet i Q1 2024. ▶ En enkelt KMD-bruger har adgang til at gå i debug change-mode, hvilket giver mulighed for at omgå autorisationskonceptet. Det er oplyst, at KMD-brugeren ikke har adgangen længere, da den efterfølgende er fjernet. <p>Opfølgning 2024</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Antallet af KMD-brugere med adgang til at vedligeholde tabeller i produktionsmiljøet er reduceret fra 30 brugere i 2023 til en bruger i 2024. Brugeren har ikke eksekveret transaktionskoden i en 3-måneders periode. ▶ Antallet af KMD-brugere med adgang til at vedligeholde RFC-forbindelser i produktionsmiljøet, er reduceret fra 30 brugere i 2023 til to brugere i 2024, hvoraf den ene bruger har eksekveret transaktionskoden, der giver adgang inden for en 3-måneders periode. ▶ Der er ingen KMD-brugere, der har adgang til at gå i debug change-mode, hvilket giver mulighed for at omgå autorisationskonceptet. 			 2023 2024

Revisions- bemærkning	<p>Da de kritiske rettigheder er tildelt ud fra et arbejdsbetinget behov, henstiller vi til, at der:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ foretages en dokumenteret risikovurdering af medarbejdernes rettigheder, herunder i forhold til risikoen for besvigelser ▶ på baggrund af risikovurderingen foretages en ledelsesmæssig vurdering af, om der bør indføres kontroller til imødegåelse af de identificerede risici. 	
--------------------------	---	--

Forvaltning	ØKF	Revisionsområde	Brugeradministration Opus (Løn & Debitor)	Væsent- ligheds- niveau	
Reference	3.2.1.2	Revisionsemne	Brugeradministration (privilegerede brugere)		
Observation	<p>Observation 2023</p> <p>Vi har konstateret, at 18 eksterne brugere fra KMD er tildelt en kritisk autorisation (S_DEVELOP med OBJTYPE DEBUG og aktivitet 02) i produktionsmiljøet. Dette betyder, at brugerne er i stand til at omgå autorisationskonceptet i Opus, og dermed omgå kontrolmiljøet.</p> <p>Dette omfatter altså både OPUS Debitor og OPUS Løn.</p> <p>Denne adgang kan medføre øget risiko for omgåelse af kontrolmiljøet og efterfølgende besvigelser.</p> <p>Opfølgning 2024</p> <p>Der er ved revisionen konstateret 1 generisk bruger med denne kritiske autorisation, som anvendes af KMD. Følgende generiske brugere har adgang:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ DDIC (låst, men har været logget på i 2024) <p>Revisionsbemærkningen ændres derfor i 2024 fra rød til gul.</p>			 2023 2024	
Revisions- bemærkning	<p>Vi henstiller til, at det sikres, at denne kritiske adgang som udgangspunkt begrænses helt i produktionsmiljøet, og udføres gennem Firefighter- eller PIM-løsningen.</p>				

3.2.2 Observationer, der er rettet mod Forvaltningerne

Forvaltning	Forvaltningerne	Revisionsområde	Betaling til tiden	Væsentlighedsniveau
Reference	3.2.2.1	Revisionsemne	Kreditor	
Observation	<p>Betaling til tiden - Leverandørfakturaer</p> <p>Indenrigs- og Økonomiministeren har i brev af den 4. februar 2019, til alle landets kommuner, understreget vigtigheden af, at det offentlige etablerer en god forretningsgang for betaling af regninger - "Kommuner og regioner bør derfor have stor fokus på at sikre en effektiv håndtering af regninger og løbende holde øje med, at regninger faktisk betales rettidigt".</p> <p>Opfølgning 2024</p> <p>Af rapportering på forfaldne fakturaer efter lukning af perioderne viser, at der i lighed med tidligere år sker stigninger af i antallet af forfaldne fakturaer i forbindelse med sommerferieperioden.</p> <p>Ifølge orientering til Budget- og regnskabskredsen af 8. november 2024 viser udviklingen fra 2023 til 2024, at beløbet og antallet af forfaldne fakturaer generelt, har været højere i indeværende år set i forhold til sidste år. Omfanget er lig tidligere højest omkring sommerferieperioden.</p> <p>Udgangen af regnskabsperiode 6 viser, at der er forfaldne fakturaer for ca. 13 mio. kr. Dette beløb er vokset til ca. 42 mio. kr. med udgangen af periode 7. Efterfølgende falder niveauet til omkring ca. 30 mio. kr.</p> <p>Betalingsbetingelserne i Københavns Kommune er løbende måned + 30 dage.</p>			 2020 2021 2022 2023 2024
Revisionsbemærkning	<p>I forbindelse med sommerferieperioden ses stadig en væsentlig stigning i forhold til ikke at betale regningerne til tiden. Det anbefales, at forvaltningerne har det nødvendige fokus på at sikre, at håndteringen af fakturaer i kvantum sker løbende, og at der er et øget fokus på rettidig betaling til kommunens leverandører i sommerferieperioden.</p>			

3.3 Lukkede bemærkninger og observationer i 2024

I 2024 er der lukket seks væsentlige observationer fra 2023:

- ▶ (3.1.3) Administration af autorisationer til Kvantum. Ved revisionen i 2023 blev det konstateret, at en generisk ServiceNoW-bruger havde fuld adgang til Kvantum. Denne bruger er lukket i starten af 2024.
- ▶ (3.1.4) Administration af autorisationer til Kvantum. Ved revisionen i 2023 blev der konstateret to SAP-support brugere med fuld adgang til SAP Kvantum-applikationen, som ikke var lukket ned efter brug. Vi har ikke konstateret sådanne forhold i 2024.
- ▶ (3.1.5) Regler for indkøb af varer og tjenesteydelser. De nuværende regler og retningslinjer i Personalebaseren er opdateret, og der er udarbejdet et notat omkring personalerelaterede udgifter. Notat er godkendt i de forskellige forvaltninger, hvilket vil sikre det nødvendige ledelsesfokus i forhold til at kommunale midler anvendes til relevante kommunale formål.
- ▶ (3.2.1) Administration af autorisationer til Kvantum. Ved revisionen i 2023 blev der, som led i analysen af SoD-konflikter, konstateret en række brugere med SoD-konflikter relateret til vedligeholdelse af kontoplan og bogføring, samt én robot med SoD-konflikter. Vi har ikke konstateret sådanne forhold i 2024.

4 Udført arbejde

Revisionen har omfattet en gennemgang af følgende nøgleområder:

Område	Konklusion / anbefalinger
4.1 Væsentlige driftsprocesser på kreditorområdet i Kvantum	Revisionen har vist, at kontrollerne er implementeret og fungerer efter hensigten.
4.1.1 IDoc	
4.1.2 Stamdataspær	
4.1.3 Bank	
4.1.4 Bankmellemlægning	
4.1.5 Kortluk	
4.1.6 Fejlkonti	
4.1.7 Nemkonto	
4.1.8 Kreditor	
4.2 Hierarki og prokuragrænser ved godkendelse af bilag	Revisionen har vist, at kontrollerne er implementeret og fungerer efter hensigten.
4.3 Oprettelse af manuelle fakturaer/udbetalinger direkte i Kvantum	Revisionen har vist, at kontrollerne er implementeret og fungerer efter hensigten.
4.4 Administration af autorisationer til Kvantum	Der henvises til afsnit 3.2 Videreførte bemærkninger og observationer 2024.
4.5 Kontrol af medarbejdere med særlige rettigheder i Kvantum	Revisionen har vist, at kontrollerne er implementeret og fungerer efter hensigten.
4.6 Den af KS udførte stikprøvekontrol	Revisionen har vist, at kontrollerne er implementeret og fungerer efter hensigten.
4.7 Bilagskontrol	Der henvises til afsnit 3.1 Nye bemærkninger og observationer 2024.

4.1 Væsentlige driftsprocesser på kreditorområdet i Kvantum

I fakturamodtagelsesprocessen er det en iboende risiko, at fejlagtige fakturaer modtages og godkendes til betaling, samt at der med svig for øje sker tilpasning til en fakturas betalingsoplysninger. Med det formål at opnå overbevisning for, at disse risici er afdækket, har vi identificeret relevante kontroller og gennemført handlinger, der afdækker, at kontrollerne er hensigtsmæssigt designet, er implementeret og har været effektive for hele perioden.

Vi har gennemgået systemkontrollen, der automatisk sender fakturaer over 10.000 kr. til 2.-godkendelse uden bemærkninger. Desuden er nedenstående kontroller gennemgået:

4.1.1 IDoc

IDoc-rettigheden giver muligheden for at fejlrette bilag, der er blevet stoppet i IDoc. Det er muligt at ændre i alle oplysninger for bilaget, herunder også betalingsoplysninger. Det er på set, at denne kritiske rettighed - i overensstemmelse med de interne processer - alene er tildelt medarbejdere i KS-SKC. Rettighederne tildelt i KS-kreditor er udelukkende "vis"-adgange og giver således ikke mulighed for at rette.

Alle ændringer foretaget til kritiske felter logges og udtages til efterfølgende manuel kontrol. Det er ved vores gennemgang af loggen og den udførte kontrol konstateret, at der i den revierede periode ikke er foretaget ændringer til kritiske felter via IDoc.

4.1.2 Stamdataspær

Ved ændring til kritiske felter efter indlæsningen i Kvantum påføres leverandøren en spærre, hvilket medfører, at alle betalinger bliver stoppet. Frigivelse af leverandøren sker ved manuel kontrol af de nye oplysninger.

Vores test af kontrollen med manuel validering af nye oplysninger har ikke givet anledning til bemærkninger.

4.1.3 Bank

Processen er tilrettelagt, så alle transaktioner i banken automatisk udkonteres på mellemregningskonti. Dermed sikres det, at der ikke opstår afstemningsdifferencer på bankkonti. De modtagne afstemninger pr. 31. august 2024 viser, at der ikke fremstår afstemningsdifferencer. Det vurderes derfor, at processen med automatisk udkontering til mellemregningskonti er effektiv. Efter oplysninger fra kommunens banker, Danske Bank og Nordea, har kommunen pr. 31. august 2024 1.280 bankkonti i alt, der udviser en saldo på debet 1.040,6 mio. kr. (selvejende institutioner og beboerbank er ikke indeholdt).

4.1.4 Bankmellemlægning

Vi har gennemgået forretningsgangene vedrørende håndtering af bankmellemlægning og testet, at afstemning af bankmellemlægning er foretaget pr. 31. august 2024.

Kommunen har 86 bankmellemlægningsskonti med saldi i statusbalancen pr. 31. august 2024 med en nettosum på debet 5,2 mio. kr. i alt. Vi har modtaget en bankafstemning samt bankmellemlægningssafstemning. Dokumentation for de enkelte afstemninger er hentet i Kvantum.

Der er udvalgt 3 konti til gennemgang. Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

4.1.5 Kortluk

Vi har i forbindelse med revisionen set på kontrollen af fratrådte medarbejdere. Opfølgning på fratrådte medarbejdere udføres løbende i KS.

Den nye proces for kontrollen af fratrådte medarbejdere med Visa/Dankort og Eurocard er blevet implementeret.

Vi har ved revisionen konstateret, at kontrol af betalingskort for fratrådte medarbejdere er blevet udført og har ikke givet anledning til yderligere.

4.1.6 Fejlkonti

I henhold til de autoriserede konteringsregler skal saldoen senest ved regnskabsafslæggelsen gå i nul. Der skal dog dagligt foretages en overvågning og løbende berigtigelse af kommunens fejlkonti for at sikre, at mængden af posteringer ikke bliver uoverskuelig. Derudover skal der løbende foretages sagsbehandling af de enkelte forhold, således at der sker berigtigelse af årsagerne, og at fejlene ikke opstår fremadrettet.

Vi har modtaget og gennemgået afstemninger af fejlkonti, herunder fejlkonto for Opus Debitor, for maj, august samt september. Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

4.1.7 NemKonto

Vi har testet den udarbejdede kontrol med, at alle ændringer til NemKonto-registeret (indberetning af alternativ modtager) sker på et validt grundlag. Ved at rekvirere loggen fra NemKonto-systemet over ændringer har vi påset, at der er udført kontrol med alle ændringer til betalingsmodtager.

4.1.8 Kreditor

Forvaltningerne skal løbende sikre sig, at fakturaer og indkøbsordrer håndteres i henhold til kommunens regler.

For at forvaltningerne kan efterleve sit ansvar i processen, er det afgørende, at KS følger op på og sikrer, at der ikke hænger fakturaer og ordrer i systemmodulerne til håndteringen af disse.

4.2 Hierarki og prokuragrænser ved godkendelse af bilag

Ved 2.-godkendelse af bilag over 10.000 kr. sker godkendelse i overensstemmelse med de i Kvantum indarbejdede prokuragrænser. En væsentlig risiko ved tildelingen af prokuragrænser er, at medarbejderens mulighed for at disponere på vegne af kommunen ikke harmonerer med den organisatorisk understøttede delegation af ansvar. Beløbsmæssige begrænsninger skal bidrage til en lavere risiko for fejl disponeringer – manglende regler for tildeling af prokuragrænser medfører en risiko for, at medarbejdere uden de nødvendige ledelsesmæssige beføjelser kan godkende og forpligte kommunen for betydelige beløb.

Prokuraudtræk for oktober 2024 viser, at alle forvaltninger fortsat er i tråd med den hierarkiske organisering, og prokuragrænserne følger det ledelsesmæssige ansvar.

4.3 Oprettelse af manuelle fakturaer/udbetalinger direkte i Kvantum

Ved manuel oprettelse af fakturaer/udbetalinger er der en øget risiko for, at tilsigtede og utilsigtede fejl, mangler, uregelmæssigheder eller besvigelser kan opstå og forblive uopdagede.

Vi har ved vores revision gennemgået processerne for oprettelse af manuelle fakturaer/udbetalinger direkte i økonomisystemet med henblik på at opnå en rimelig grad af overbevisning for, at disse risici er adresseret.

Det er i den forbindelse påset, at der er etableret en elektronisk forebyggende kontrol, som sikrer, at manuelt oprettede bilag, går i almindeligt godkendelsesflow med 2.-godkender. Såfremt der påføres betalingsoplysninger, eller der ændres i betalingsmetode, sker det i det samme kontrolspor, som vi har testet i afsnit 4.1.

De udførte handlinger har ikke givet anledning til bemærkninger.

4.4 Administration af autorisationer til Kvantum

Det er ledelsens ansvar at tilrettelægge niveauet for hensigtsmæssige og betryggende interne kontroller, og i overensstemmelse med kommunens kasse- og regnskabsregulativ m.v., er de interne kontroller omkring bogføringen og betalingsformidling i al væsentlighed baseret på, at:

- ▶ kritiske roller i økonomisystemet begrænses mest muligt, og at det så vidt muligt undgås, at der ved tildeling af jobfunktions- og funktionsroller fremkommer konflikter med hensyn til funktionsadskillelse,
- ▶ kommunen har implementeret supplerende kontroller rettet mod medarbejdere med udvidede rettigheder, kritiske roller, funktionsroller, der konflikter med hensyn til funktionsadskillelse, ændringer af betalingsoplysninger i stamdata m.v.

Vi har i forbindelse med revisionen foretaget en gennemgang af brugeradgange til udvalgte kritiske forretningsmæssige funktionsadskillelseskonflikter (SoD) i SAP Kvantum-applikationen inden for record to report, purchase to pay, order to cash. Derudover er der foretaget gennemgang af adgange til udvalgt kritisk SAP Basis-funktionalitet. Gennemgangen er foretaget med udgangspunkt i analyser udarbejdet med EY's autorisationsværktøj.

Det er oplyst, at KS i 2022 har foretaget en større gennemgang af autorisationskonceptet i SAP Kvantum-applikationen, hvilket også afspejles i de foretagne analyser.

Resultatet af EY's adgangsanalyser til hhv. SAP SoD og SAP Basis, herunder mere detaljerede tekniske oplysninger, er fremsendt særskilt til KS til videre bearbejdning. Derudover er der afholdt et afrapporteringsmøde, hvor analyserne blev fremlagt.

Vores bemærkninger til gennemgangen fremgår af afsnit 3 samt vores rapportering vedrørende generelle IT-kontroller.

4.5 Kontrol af medarbejdere med særlige rettigheder i Kvantum

Vi har i lighed med sidste år konstateret, at der fortsat er mulighed for at foretage enegodkendelser. Dette skyldes, at visse kombinationer af enkeltroller i praksis giver samme rettigheder, som den tidligere særlige rettighed (Kreditor kritisk).

Kombinationen af nedenstående roller giver samme mulighed som den tidligere Kreditor kritisk:

- ▶ F_FICB_FKR - aktivitet 10 (bogføre i Finans)
- ▶ M_RECH_WRK - aktivitet 77 (forudregistrere i MIR4)
- ▶ M_RECH_WRK - aktivitet 01 (bogføre i MIR4).

Der er etableret arbejdsgange, som foreskriver, at der ikke må foretages bogføringer med enegodkendelse, med undtagelse af ved den overvågede proces omkring lukning af fakturapuljen.

Hvis der fejlagtigt bliver bogført med enegodkendelse, er der designet og implementeret en kontrol af alle bilag.

Revisionen har vist, at kontrollen er implementeret og har været effektiv for året.

Ledelsen er opmærksom på, at enegodkendelse er en afvigelse til hovedreglen med funktionsadskillelse (to godkendere), som således ikke er implementeret fuldt ud i forbindelse med tildeling af rettigheder.

Det er ledelsens vurdering, at de etablerede kontroller er tilstrækkelige, og at en ændring af Kvantum ikke vil stå mål med den økonomiske udgift forbundet med ændringen.

4.6 Den af KS udførte stikprøvekontrol

Det betragtes som god governance, at ledelsen løbende sikrer sig, at der er et effektivt internt kontrolmiljø, som sikrer overholdelse af gældende regler og forskrifter, og som adresserer væsentlige risici.

I Københavns Kommune er der etableret en intern kontrol (bilagskontrol), som udføres af KS. Formålet med kontrollen er at påse, hvorvidt kommunens regnskabsføring er i overensstemmelse med formkravene i gældende regler fra ministeriet og at opnå overbevisning for registreringernes rigtighed som grundlag for regnskabet.

Det er konstateret, at KS har udført og udsendt ledelsesinformation for hele 2024. På tidspunktet for rapporteringen har vi modtaget til og med oktober måned.

Vi har foretaget en re-performance af KS's udførte kontrol med Finansposter, Udlæg og Dankort samt udførte kontrol af fakturaer under 10.000 kr. Hvilket ikke har givet anledning til bemærkninger.

4.7 Bilagskontrol

Med henblik på at opnå forståelse af kontrolmiljøet af udlæg og dankort, har vi foretaget test af forvaltningernes etablerede egenkontroller. Dette er foretaget gennem interview af de respektive kontrolejere samt efterprøvelse af kontrollerne.

Vi har desuden gennemgået fakturaer over 90 mio. kr. for perioden januar - august 2024 for at vurdere, hvorvidt der har været vedhæftet tilstrækkelig dokumentation til bilagene samt at procura ved godkendelse inden betaling er efterlevet.

4.7.1 Fakturaer over 90 mio. kr.

Vores gennemgang af fakturaer over 90 mio. kr. i Kvantum har vist, at der er vedhæftet den fornødne dokumentation i form af kontrakter eller lignende, og kommunens procura for 2.-godkendelse er fulgt.

4.7.2 Central kontrol af bilag

Vi har testet forvaltningernes centrale kontrol af bilag, som udføres på udvalgte bilagstyper for at bidrage til fyldestgørende og tilstrækkelig dokumentation for de regnskabsmæssige registreringer - herunder med et særligt fokus på information om formål og deltagere.

Der er forskel på, hvor langt i processen forvaltningerne er med bilagskontrollen, og vi har ved udførelsen af revisionen være i dialog med og haft forskellige anbefalinger til forvaltningerne, der primært kan henføres til en mere formaliseret metodebeskrivelse samt opfølgning på identificerede fejl og mangler.

Revisionen har dog vist, at kontrollerne generelt er implementeret og fungerer efter hensigten.

4.7.3 Visa/Dankort

Vi har ved revisionen haft fokus på kommunens anvendelse af Visa/Dankort. Vores gennemgang viser, at de fleste kort og antal transaktioner foretages i forvaltningerne BUF og SOF.

Vi har foretaget en kategorisering af Visa/Dankort-købene for 10 enheder ved henholdsvis BUF og SOF for perioden fra januar til maj 2024, som danner grundlag for en drøftelse med forvaltningerne omkring deres tiltag for anvendelsen.

SOF har selv foretaget en kategorisering af Visa/Dankort-køb for 2023, hvilket har vist samme indkøbsmønster. SOF har i 2024 afholdt temabaserede drøftelser med centerchefer og tilbudsledere, med fokus på forbrugs- og regeltiltag, samt planlagt opfølgende drøftelser i 2025 og frem.

BUF har på baggrund af udfordringerne med fyldestgørende og tilstrækkelig dokumentation ved brugen af Visa/Dankort, valgt at konvertere til Eurocard med udgangen af 2024.

5 Afslutning

De konstaterede forhold har været drøftet med relevante personer for afklaring af eventuelle faktuelle fejl.

Yderligere spørgsmål eller kommentarer til rapporten kan rettes til EY, Ulrik B. Vassing på telefon 25 29 45 54 eller Intern Revision, Jesper Andersen på telefon 20 42 90 88.

København, den 12. december 2024
EY Godkendt Revisionspartnerselskab

Københavns Kommune

Ulrik B. Vassing
statsautoriseret revisor

Jesper Andersen
revisionschef

Rasmus F. Andersen
statsautoriseret revisor

6 Bilag - Formidling af risiko og væsentlighed m.v.

Vi har i nærværende revision vurderet graden af risiko og væsentlighed for de enkelte observationer, og i tilknytning til den givne observation er påført en prioritet ud fra følgende vurderingsgrundlag:

Prioritet 1 - markeres med
<p>Prioritet 1-markeringer anvendes for forhold, der anses for kritiske. I forbindelse med beretninger kan det observerede forhold efter nærmere vurdering eventuelt give anledning til en revisionsbemærkning.</p> <p>Et forhold anses for kritisk, såfremt der er en høj grad af sandsynlighed for, at forholdet indtræffer og/eller har en betydelig effekt og/eller har en betydelig udbredelse.</p> <p>Prioritet 1-markeringer rapporteres til ledelsen med påkrav om, at disse forelægges for det stående udvalg eller Økonomiudvalget.</p>
Prioritet 2 - markeres med
<p>Prioritet 2-markeringer anvendes for forhold, der anses for væsentlige. Observationerne må ikke have en karakter, der kan medføre revisionsbemærkninger i årsberetningen.</p> <p>Et forhold anses for væsentlig, såfremt der er en middel grad af sandsynlighed for, at forholdet indtræffer og/eller har en vis effekt og/eller har en vis udbredelse.</p> <p>Prioritet 2-markeringer rapporteres til ledelsen i den reviderede forvaltning.</p>
Prioritet 3 - markeres med
<p>Anvendes for forhold, der ikke har givet anledning til omtale eller kun anses for mindre væsentlige, og som derfor kun rapporteres til ledelsen som opmærksomhedspunkter.</p> <p>En risiko anses for mindre væsentlig, såfremt der er en lille grad af sandsynlighed for, at forholdet indtræffer og/eller har en lille effekt og/eller har en lille udbredelse.</p>

PENNEO

Underskrifterne i dette dokument er juridisk bindende. Dokumentet er underskrevet via Penneo™ sikker digital underskrift. Underskrivernes identiteter er blevet registreret, og informationerne er listet herunder.

“Med min underskrift bekræfter jeg indholdet og alle datoer i dette dokument.”

Jesper Gjøtterup Andersen

Revisionschef

På vegne af: Københavns Kommune

Serienummer: 068d0300-58d8-4d28-8673-0565d0fb9ff8

IP: 193.169.xxx.xxx

2024-12-12 12:20:14 UTC

Rasmus Friberg Andersen

Statsaut. revisor

På vegne af: EY Godkendt Revisionspartnerselskab

Serienummer: e219fbda-f2e4-4cf2-b051-b646c7d11872

IP: 79.142.xxx.xxx

2024-12-12 12:45:36 UTC

Ulrik Benedict Vassing

EY Godkendt Revisionspartnerselskab CVR: 30700228

Statsaut. revisor

På vegne af: EY Godkendt Revisionspartnerselskab

Serienummer: 732cb4e7-8215-446a-997c-ab4b20a9363c

IP: 93.165.xxx.xxx

2024-12-12 13:51:50 UTC

Penneo dokumentnøgle: DANY4-EZL4Q-1W07Q-T6MYI-WVD11-FJV3I

Dette dokument er underskrevet digitalt via **Penneo.com**. Signeringsbeviserne i dokumentet er sikret og valideret ved anvendelse af den matematiske hashværdi af det originale dokument. Dokumentet er låst for ændringer og tidsstempelt med et certifikat fra en betroet tredjepart. Alle kryptografiske signeringsbeviser er indlejret i denne PDF, i tilfælde af de skal anvendes til validering i fremtiden.

Sådan kan du sikre, at dokumentet er originalt

Dette dokument er beskyttet med et Adobe CDS certifikat. Når du åbner dokumentet

i Adobe Reader, kan du se, at dokumentet er certificeret af **Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>**. Dette er din garanti for, at indholdet af dokumentet er uændret.

Du har mulighed for at efterprøve de kryptografiske signeringsbeviser indlejret i dokumentet ved at anvende Penneos validator på følgende websted: **https://penneo.com/validator**